16de Jaargang · Curaçao den 29sten April 1899. · No. 800

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2, — met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2, — pa tres luna pagar pa dilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba fl. 10,— pa anja
Un number só fl. 0,20.

Curaçao, 28 April.

Nog eens: de moord van Rijssel.

Wij hadden gemeend niet meer een eerste plaats aan hetgeen in de eerste dagen van Februari te Rijssel is gebeurd, in ons blad te moeten inruimen, nadat wij daaraan reeds in ons nummer van 18 Maart een hoofdartikel hadden gewijd en vervolgens in de buitenlandsche berichten onze lezers op de hoogte hadden gehouden van deze zaak. Toch zijn wij genoodzaakt thans in den breede op de misdaad van Rijssel terug te komen en wel naar aanleiding van een bericht voorkomende in de *Curaçaosche Courant* van 21 April ll.

Dat bericht luidt :

Het onderzoek in de beruchte geschiedenis te Rijssel is gestaakt. Den 1n. Maart zou nl. het verhoor van broeder Flamidianus en 6 andere geestelijken plaats hebben voor den rechter van instructie. De verdediger protesteerde tegen de confrontaties en vorderde vermelding van zijn protest in de stukken. De rechter weigerde. De advocaat verklaarde toen zich terug te trekken en de bekl. weigerde te antwoorden. Op grond daarvan is het getuigenverhoor in de instructie gestaakt.

De Gemeenteraad van Rijssel heeft een motie aangenomen, den wensch uitsprekende, dat het Parlement ten spoedigste een wet aanneemt, den leden van geestelijke orden het recht ontnemende om onderwijs te geven. Voorts is met algemeene stemmen op een na besloten om de "Priesterstraat", waar de ouders van het vermoorde kind wonen, een anderen naam te geven.

Een onschuldig berichtje, zou men zeggen! Bij nadere beschouwing blijkt echter, dat dit berichtje, zooals het daar staat in de *C. C.*, zoo onschuldig niet is als het er wel uitziet. En wel, om twee redenen.

Wij verklaren ons nader.

De *Curaçaosche Courant* van *21 April* — men lette wel op de dagteekeningen — meldt, dat den *1sten Maart* het verhoor van broeder Flamidianus zou plaats hebben, dat de verdediger van den broeder protesteerde tegen de confrontaties, vermelding vorderde van zijn protest in de stukken en dat, toen de rechter weigerde aan zijn vordering gevolg te geven, hij zich terugtrok en de beklaagde weigerde te antwoorden. Op grond daarvan — dus, zeggen wij, denzelfden dag, den *1sten Maart* of hoogstens een paar dagen daarna — is het getuigenverhoor in de instructie gestaakt.

Waarom echter voegt de *C. C.* van *21 April* aan dat bericht van *omstreeks 1 Maart* niet toe wat reeds *den 15den Maart* te Rijssel bekend was en *den 15 April*, ongeveer een week vóór de uitgave van n° 16 der *C. C., 21 April 1899*, ter onzer kennisse kwam? Wij mogen toch niet veronderstellen, dat de *C. C.* zoo achterlijk is in het ontvangen harer berichten, ook al worden ze haar verstrekt *Uit Nederlandsche Couranten.* 't Blijft echter de vraag, uit wat bronnen de *C. C.* put en hoe zij die exploiteert.

Een *Nederlandsche Courant* van *Zaterdag 18 Maart 1899*, welke *wij* ontvingen met de mail via New-York van *15 April* meldt ons het volgende :

Zelfs niet-Katholieke bladen dringen aan op licht. „Vooruit, mijne heeren," schrijft de *Progrès du Nord*, „zegt, wat ge te zeggen hebt, of wij moeten gelooven, dat gij niets weet."

De *Croix du Nord* meent, dat deze drang om licht van de *Progrès* niet meer noodig is,

„Als wij goed zijn ingelicht," schrijft het blad, „zal de minister van justitie een nieuw onderzoek openen, en zal de president der strafkamer van het ministerie van justitie eerstdaags in Rijssel afstappen, om hier licht te brengen."

Dit bericht van de *Croix du Nord* wordt bevestigd door het volgende : De heer Provost de Launay, lid van den Senaat, heeft aan den Minister van justitie bericht gezonden, dat hij van plan is hem in den Senaat te interpelleeren over de wijze, waarop de instructie te Rijssel wordt gevoerd

De heer Lebret, de minister, heeft geantwoord, dat de zaak wordt onderzocht, en verzoekt dus den Senator zijn interpellatie uit te stellen. Waaraan deze natuurlijk heeft voldaan. Echter bewijst dit de juistheid van het bericht der *Croix* ; van hooger hand wordt er onderzocht.

En ten overvloede vonden wij nog in een andere *Nederlandsche Courant* van *15 Maart 1899*, eveneens ontvangen met de mail van *15 April* het volgende bericht :

De advocaat van broeder Flamidien, uit de Rijsselsche moordhistorie bekend, heeft in een schrijven geprotesteerd tegen de wijze van instructie. Terwijl alle geestelijken der school zijn verhoord, heeft men het leeken-personeel ongemoeid gelaten. Volgens hem is Flamidien's alibi vaststaand bewezen. Hij dringt dus aan op de vrijheid van zijn cliënt.

Dat klinkt, dunkt ons, wel wat anders als het duidelijk met opzet verminkte bericht der *C. C.*!

Doch wat volgt hier nu uit ?

Dat het getuigenverhoor door den plaatselijken rechter te Rijssel zeker niet is gestaakt op de wijze als waarop de *Curaçaosche Courant* van 21 April kwaadaardig het wil doen voorkomen.

Onzes inziens kon dus de *C. C.* zonder verkrachting der waarheid het bericht over de misdaad van Rijssel, hetzij dan op eigen gezag, hetzij op gezag van een harer berichtgevers, niet weergeven zooals zij dit deed in haar nummer van 21 April, te meer daar de door de *C. C.* gebruikte wijze van voorstelling maar al te zeer de schuld van den Rijsselschen broeder, welke hoe langer zoo meer onwaarschijnlijker wordt, veronderstelt.

Dat het echter, objectief geoordeeld, der *Curaçaosche Courant* te doen was—en dit is de tweede reden, waarom wij terugkomen op de misdaad van Rijssel—om de onschuld van broeder Flamidianus onder zware verdenking te brengen en daarmede een smet te werpen op de Katholieke congregaties, die zich wijden aan het onderwijs, blijkt wel uit het onmiddellijk laten volgen,— na eerst den lezer in den waan te hebben gebracht, dat een lid van een dier congregaties bijna zeker schuldig is aan een schandelijke misdaad —van deze zinsnede :

De Gemeenteraad van Rijssel heeft een motie aangenomen, den wensch uitsprekende, dat het Parlement ten spoedigste een wet aanneemt, den leden van geestelijke orden het recht ontnemende om onderwijs te geven. Voorts is met algemeene stemmen op een na besloten om de "Priesterstraat", waar de ouders van het vermoorde kind wonen, een anderen naam te geven.

Waarlijk, de combinatie van dit laatste en het eerst aangehaalde bericht is voor het beoogde doel — verdachtmaking der geestelijke onderwijzers-congregaties — door de *C. C.* vernuftig gevonden.

Zouden wij op de *C. C.* en op hen, die haar dit sluw samengesteld bericht verschaften, moeten toepassen, wat Paul de Cassagnac, die overigens niet licht den handschoen zal opnemen voor de clericalen, schreef in de *Autorité* :

FEUILLETON.

PODER DI FE.

(17)

CAPITULO XIII

Té ora nan tabata na un distancia basta leuw di Marocco i koe di aieuw nan tabata tira un bista riba es torentji blancoe, koe tabata brilja manera oro den es solo di mainta, es desgraciádonan a keré koe ta di berde nan ta liber.

Na camina di es cajanan smal i largoe nan tabatin di soporta toer sorto di insulto i blasfemia ; na cada porta es wardanan tabata hiza nan arma menazante contra nan i zundrando nan. P'afor di stad nan a contra hopi comerciante, koe tabata spera abrimentoe di bazar.

Arabira i Beduina tabata para aja na grupo coe nan cabai, mula i kameel. Nan tabata mira es presonan coe un bista desastroso.

Afortunadamente nan tabata algun milja leuw caba i riba punta di ceroe nan tabata mira es ciudad pagana pintorescamente situar meimei di es mondinan berde. Nan tabata gradici Dios pa nan salbacion for di es prison horroroso. Ainda tres dia mas nan tabatin di biaha promer nan alcanza Saffi, es costa oenda *Stella Maris* ta spera nan.

Es giador floho di garosji no kier a tendé pa haci poco liher. E tabata manda es bacanan poco-poco, algun bez é tabata keda para pa haci su oracion, toema un siesta of pa kita su sed na cualkier fontein di awa.

Algun bez nan tabata contra algun Arabira basta mal bistir, ma nan no tabata molestia nan.

Es hombernan ai, koe a caba di haja nan libertad, tabata entretené nan muchoe coe Pader Raymundo, i nan tabata scucha coe masjar atencion ora el a conta nan, com el a haja su único roeman den es presonan i com el a nenga su libertad, preferiendo mehor pa Luis Beira.

Awor koe su exitacion temporal a pasa, es hoben monhe a haja su trankilidad di coestumber i é tabata considera Pedro su proceder di un manera hustoe.

Es dolor di rechazo di su roeman a doena lugar na un íntimo gradicimentoe na Dios, koe a presenta asina un fabor di gracia na su roeman, i koe sin duda tabata kier koe es hoben heroé lo ta adornar coe corona di martirio.

Aunké es hendenan tabata evita di papia dilanti Beira di su crueldadnan, nan tabata gaba na boz altoe sacrificio di Pedro i nan tabata contenta su roeman masjar, ora nan tabata conté di Pedro su bondad, i su caracter desinteresado i di heroicidad, coe cual el a sufri duranti tantoe anja largoe su pena.

Nan a proponé di pidi rey di liberta nan generoso companjero asina liher koe ta posibel.

Luis Beira a bolbé toema su moda soberbia i frioe.

—Si mi tabata na su lugar lo mi no por a haci asina ; tabata único cos koe é tabata bisa ora Pader Raymundo tabata papia coe né di generosidad di su roeman.

Entre tantoe su conducta coe es Pader a troca henteramente ; é tabata traté mihor i moenstré diferente atencion ; é tabata prepara pé di mihor lugar pa sinta, é tabata trata asina bon koe é por pa rajo di solo no cohé e Pader, é tabata bai busca awa pé for di fontein i é tabata kita dader i figo ki ora koe e garosji para.

Luis Beira nunca tabata toema parti den nan oracion of cántonan, ma tampoco é tabata haci bofon of cualkier cos chocante. Ordinariamente é tabata sinta banda di es giador coe su brazanan cruzar, su wowo dirigir na horizonte, ketoe i sin movć su curpa, sin duda den un profundo pensamentoe.

Ki cordamentoe tabatin su sintir ocupar ? Algun bez tabata bini un briljo den su wowonan scur i hoekinan di su boca tabata plooi pa un un sonrisa disgustosa. E tabata sonja riba venganza, koe é tabata pensa di toema riba nan koe a larga é sufri asina tantoe tempoe den prison sin bin doené auxilio ? Of é tabata forma ideanan vengativa contra es moronan, koe a hacié preso ?

Promer dia casi é no tabata papia nada, sino ora Pader Raymundo dirigi palabra i es ora ai é ta respondé coe dos palabra, aunké mas carinjosa koe su coestumber. Despues el a bira mas papiador ; el a coeminza un combersacion coe es Pader i tabata puntré pa estado di Portugal i é tabata moenstra un biboe interés den suerte di su patria.

Si nan mester a pasa un anochi den cualkier cueba of bao di cualkier paloe, é ta traha un bon cama pa e sacerdote, é ta subi paloe coe lihereza di un poesji pa kita fruta, é ta cendé candela pa asa algun bestia koe nan cohé i é ta sinta cerca candela coe es otronan pa conta nan su aventuranan riba lamar, of é ta canta coe su boz di tenor cualkier cantica portugués. Varios bez é sâ bolbé cai den su silencio sombrio i keda mira su dilanti coe un bista tristoe. Tabata un biaha larga i fatigada ; solo tabata kima asina fuerte den dia, koe solamente mainta i anochi nan por a biaha. Tabatin asina tantoe polvo koe tabata stroba nan di hala rosea, també es innumerabel insectonan tabata un berdadera plaga pa nan. Es panja miserabel koe nan tabatin, no por a resguarda nan for di

Het zijn juist de Dreyfus-bladen, die aandringen op de schuldigverklaring van br. Flamidien, zij, die zich het monopolie toeschrijven van te strijden tegen rechterlijke dwalingen en de gevolgen ervan.

Br. Flamidien heeft niets meer ten zijnen laste; zelfs den schijn niet, en elken dag wordt het duidelijker, dat de misdaad buiten het klooster is gepleegd, en het lijk naar binnen is gebracht.

Dit belet de Dreyfus-pers niet hoog te roepen om den dood van den broeder.

Terwijl zij de onschuld bepleit van een Jood, die als verrader veroordeeld is door een krijgsraad.

Zij beschuldigen, niet zonder reden wellicht, Paty du Clam en Ormeschville de beulen te zijn geweest van Dreyfus ter gelegenheid der voorloopige instructie.

En zij hebben geen woord, geen teeken, geen kreet om de rechters van Rijssel te treffen, ter zake der griezelige vertooning, welke men kent.

Dreyfus het borderel dicteeren en rapport te maken van zijn zenuwachtig beven noemen zij een misdaad.

En zij keuren goed het dicteeren van een brief aan br. Flamidien, en het rollen der oogen plus heel de ijzige historie.

Zoodat dezelfde zaken zwart en wit zijn tegelijk voor deze sektarissen, die slechts haat in het hart dragen voor wat Christen is, en liefkoozing voor wat tot de hunnen behoort....

Doch nu begrijpen wij ook, waarom de *Curaçaosche Courant* deed alsof zij onkundig gebleven was van de aanvulling van het bericht van 1 Maart. Immers door het besluit van den Rijsselschen gemeenteraad, dat de *C. C.* met ons in een *Nederlandsche Courant* van *9 Maart 1899* gelezen kan hebben, onmiddellijk te laten volgen, kreeg de lezer nog meer zekerheid van de schuld van broeder Flamidianus en daarmede ook van het gevaarlijke om kinderen toe te vertrouwen aan fratersonderwijzers. De conclusie dan met betrekking tot de stad zijner inwoning, waar ook fratersscholen zijn, kon de lezer zelf trekken.

Of deze wijze van handelen der *Curaçaosche Courant* in den smaak van ~~een goed deel harer lezers zal vallen,~~ durven wij met grond betwijfelen. Te hoog staan onze fratersscholen aangeschreven in de achting van ieder onbevooroordeelde dan dat wij ook maar een oogenblik zouden vreezen, dat insinuaties als welke de *Curaçaosche Courant* bedoelt, eenige afbreuk zouden doen aan de aangevallen inrichtingen van onderwijs. Dat er ook zijn, wien de vooruitgang van het R. K. bijzonder onderwijs in onze stad een doorn in 't oog is, ook zelfs om redenen buiten die van het beginsel, is overbekend; wij voor ons hadden echter nog steeds— zooals nu blijkt — *te groote* gedachte van de onpartijdigheid der C. C. dan dat wij haar wilden rekenen onder het getal dergenen, die strijden tegen ons, niet ter wille eener overtuiging, van een beginsel, maar om hun afkeer te toonen van alles wat Roomsch is.

Verder bevelen wij in deze zaak de *Curaçaosche Courant* ter overweging aan het slotwoord van het artikel in ons nummer van 18 Maart ll.:

Waarlijk, wanneer men in deze zaak wederom de tactiek der anticlericale bladen beschouwt, dan zal men moeten bekennen, dat *de manier van bestrijden alleen* aan verdachtmaking doet denken. Zoo wordt geen zaak behandeld, wanneer er geen hartstochten in het spel zijn.

Doch laten wij eens een oogenblik veronderstellen, dat br. Flamidien schuldig is aan de misdaad, waarvan hij verdacht wordt; wat blijkt hier dan wederom voor de zooveelste maal?

Dat de vijanden van Godsdienst en Kerk de monsterachtige misdaad van een enkel individu trachten te exploiteeren ten bate van hun anticlericale gevoelens. Voor dezen gruwel een geheele Congregatie, of — erger nog — alle religieuzen en priesters aansprakelijk te willen stellen, moet even onzinnig heeten als in een eventueele herhaalde bevestiging van Dreyfus' verraad een aanleiding te willen vinden om een smet te werpen op het geheele Fransche leger.

Maar een der voornaamste gebreken van de groote menigte is, dat zij generaliseert en dat het onlogische: *Ex uno disce omnes* haar in den mond bestorven ligt. Zij begrijpt niet of wil niet begrijpen, dat om tot zulk een gruweldaad te komen een misdadiger wie het ook zij, moet beginnen met overtreding van alle wetten en leeringen van den godsdienst, die niet enkel schuldige daden maar zelfs schuldige gedachten veroordeelt als zonden, die de straf des Hemels over den bedrijver ervan afroepen.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Kerkelijke berichten.

Kardinaal Rampolla zond een schrijven aan vele personen, die tot het Vaticaan in betrekking staan, waarin hij mededeelde, dat Z. H. de Paus geheel genezen is en den 11en April de plechtige H. Mis zou lezen in de Sixtijnsche kapel.

— De H. Vader heeft aan kardinaal Goossens, aartsbisschop van Mechelen, een innig dankschrijven gericht voor de inschrijving der Belgische katholieke journalisten.

Officieele berichten.

Bij koninklijk besluit zijn met den 2n. Dinsdag der maand Mei benoemd tot lid van den Kolonialen Raad in de kolonie Curaçao de Heeren J. B. VAN DER LINDE SCHOTBORGH en LEON V. LEYBA.

***

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 27 April N° 241 zijn de Heeren: G. A. L. FERGUSON, Dr. D. R. CAPRILES, TH. J. C. BUYS en MR. P. F. DE HASETH EVERTSZ benoemd tot leden van den Geneeskundigen Raad en de Heeren H. A. DE CASSERES en Dr. J. P. EVERTSZ Hz. tot ledenplaatsvervangers.

***

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 27 April N° 242 is de Heer G. R. ZEPPENFELDT benoemd tot Koloniaal Ontvanger.

***

De Commissie, bedoeld bij art. 3 der verordening op de heffing van eene belasting op het houden van RIJTUIGEN (P. B. 1899 No. 5), brengt ter kennis van belanghebbenden, dat zij hare EERSTE ZITTING OP AANSTAANDEN DINSDAG, DEN 2n. MEI E. K., DES VOORMIDDAGS VAN 11 TOT 12 UUR, ten Raadhuize alhier zal houden, ten einde de bezwaren van betrokkenen tegen den aanslag in de voormelde belasting te onderzoeken en daarop te beslissen.

Havennieuws.

Zondagavond omstreeks elf uur is men er in geslaagd de *Essex*, die op het strand bij het Riffort was geloopen, vlot te krijgen. De *Essex* zal een flinke reparatie moeten ondergaan.

***

Maandagmorgen viel hier binnen het Noorweegsche stoomschip *A. R. Thorp*, dat gecharterd is door de *Red D Line*, en nu in plaats van de *Salamanca* voor genoemde maatschappij dienst zal doen.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Adela Calatajus, Luisa de Look, Johans Lendor, Pionier Schülke, Ursula Saurez, Martha Tol, Leon V. Weeber, Juan G. Zuñiga, Pablo Báez Lavastida (aang)

Ingezonden stukken.

Mijnheer de Redacteur,

~~Een klein plaatsje zult U mij niet~~ weigeren in uw blad, waarvan ik een trouw lezer ben.

Zooals U weet, verheugen wij ons tegenwoordig te leven onder een *Verordening op de heffing van eene belasting op het houden van rijtuigen en op de uitoefening van het bedrijf van stalhouder.* Nu zal ik niets zeggen van de redactie dier wet; ik laat dat liever over aan personen meer bevoegd om daarover te oordeelen dan ik. Zeker is 't, dat er manieren genoeg zijn om zonder onder de strafbepalingen te vallen de rijtuigbelasting te ontduiken en vermakelijk is 't te hooren, wat er reeds niet verzonnen is om bedoelde belasting-wet een doode letter te doen zijn.

Wel echter wilde ik even wijzen op de belachelijke manier, waarop vooral in de buitendistricten aan deze wet uitvoering wordt gegeven. Het heeft den schijn, alsof men geen raad weet met de aanslag-biljetten; ze worden verspreid als strooi-biljetten van deze of gene firma, die uitverkoop houdt. Mij komt 't voor, dat de klerken belast met de uitgifte der aanslag-biljetten voor verpoozing bij elkander komen en dan nagaan, wien meer zij nog zoo'n dingetje kunnen thuis sturen.

In één woord: 't is bespottelijk. Al heeft men nooit in zijn leven eraan gedacht een rijtuig aan te schaffen, toch krijgt men zoo'n protocolletje thuis.

Een andere grief, die ik nog heb, Mijnheer de Redacteur, is dat personen, die wegens het houden van één rijtuig onder de verordening vallen, worden aangeslagen voor het houden van twee of drie rijtuigen. Waarom niet eerst eens onderzocht, hoeveel rijtuigen iemand houdt, voordat hem een aanslag-biljet wordt gezonden? Nu verschaft men èn de Commissie, die later de klachten zal moeten aanhooren, èn de burgerij onnoodigen last. Belasting betalen is niet pleizierig, maar wanneer het moet geschieden zooals onder deze wet, dan wordt het hatelijk.

U dankzeggende, Mijnheer de Redacteur, voor de verleende plaatsruimte ben ik met achting van U

de dw. dr.
X.

Curaçao, 27 April 1899.

Ingezonden Mededeelingen.

es candela di solo koe tabata riba nan cabez, den nan apuro pa bai, solamente algun pida panja nan por a toema.

Toch é tabatin su banda bon també, pasobra nan mal estado tabata moenstra nan miseria completa, i salba nan di es manera contra atake di salteadornan.

Es camina tabatin muchoe cambio.

Despues koe nan a sali di Marocco, nan a pasa den hopi mondi berde, adornar coe flor excelente di diferente sorto. Cadusji tabata bruha nan flor corrar den lelienan blancoe i coe jerbanan di acacia. Páranan stranjero coe color boenita tabata boela di un paloe na otro. Algun bez nan tabata pasa na un camina koe cada banda di nan ta adornar coe jerba excelente, despues nan ta bolbé jega, oenda nan ta haja solamente lodo i koe pelicanonan ta biba. Segun koe nan ta bai alcanzando Saffi, es bista excelente di es mondinan ta bai disminuyendo. Poco-poco anto es tera fertil a bira un lugar secoe, koe no tabatin otro bista koe di ceroe di zantoe i baranca. Ma es presonan no a poné ningun atencion riba es boeniteza di naturaleza. Nan tabata liber, nan ta bai nan tera trobé i pa último bez nan tabata mira es tera, koe no obstante su boeniteza, tabata un fiernoe pa nan, i ora na barica di un ceroe nan a mira es awa azul di Océano Atlántico, a sali for di nan toer su coerazon un oracion di gradicimentoe.

Es lamar poderosa ta nan dilanti, briljando den rajonan di solo, i su olanan tabata balia pa un bientoe suave koe tabata soepla.

Aki i aja nan tabata mira bela blancoe di barcoenan. Den haf mes tabatin barcoe di diferente grandura; den nan *Stella Maris* tabata hala atencion pa su bandera grandi, riba cual escudo di Aragon tabata brilja coe es palabranan aki: *Redemptionem misit populo suo.*

Es barcoenan tabata presenta un bista boenita.

Ningun tabata mas contentoe koe Luis Beira. Ora el a mira lamar el tabata boela, bira doenando gritoe di legria.

E no tabata kita su bista for di lamar i el a lamanta para den garosji manera é ta riba dek di su barcoe caba.

— Mira, Pader, é dici, ata lamar, es Océano excelente! Ai, ki un bista briljante, kiko por ta mas boenita riba mundoe! Boso mira, hombernan, es lamar infinita!

— Un imagen di misericordia infinita di Dios, Pader Raymundo dici coe boz abao. Luis Beira a miré un momentoe distraido, manera e palabranan ai tabata molestié. Despues é dici:

— Mira es barcoenan aja, com nan ta balia riba lamar. Ai, kiko lo a bira di mi barcoe! Es malbadonan a kimé, ma liger lo mi hajé trobé, mi barcoe, mi hendenan — aki el a papia un cos poco-poco — i nan koe tabata para mas cerca djé, tabata kier koe nan a tendé nombor di Carmen.

A bira laat caba, ora nan a subi e ceroe koe nan mester jega den haf di Saffi. Es último rajonan di solo tabata doena es lamar toer sorto di color. Den aleuw algun nubia tabata haci scur, mientra koe de bez en cuando hende tabata tendé boroto di boz.

Luis Beira tabata sinti coe instinto di matroos, koe pronto lo tin un mal tempoe; toch nada por a haci e giador di garosji di haci poco mas liger. Su bacanan tabata cansar, é dici i loké té mes ta den mân di Allah, pues no tin motiboe di tin miedoe di nada.

Beira tabata pura e homber, ma parcé koe é no tabatin gustoe di haci mas purar.

Afortunadamente es tempestad no a rebenta ainda i es biaheronan a jega haf sin ningun desgracia. Ma es bientoe a bira peor i hasta den haf mes é tabata haci olanan dal barcoenan basta duroe.

E ta sigi.

La Semana Cristiana Ilustrada.

Hemos tenido el gusto de recibir el número correspondiente al último jueves de esta hermosa publicación que nos permitimos recomendar á nuestros lectores como un excelente medio de adquirir á precio sumamente módico un magnifico año cristiano ilustrado con más de 400 bonitos grabados.

Precio por un año 8 fr. 50. Dirigirse á los señores Popelin Hnos., 3, rue Seguier.—Paris.

NEDERLAND.

De vredesconferentie.

Bulgarije zal niet aan de ontwapeningsconferentie deelnemen. De sultan had zich tegen deze deelneming verzet.

Aan de *Kölnische Zeitung* werd uit Den Haag geseind :

Aan de Hollandsche regeering, welke eerstdaags de uitnoodigingen tot deelneming aan de ontwapeningsconferentie zou rondzenden, is door de Russische regeering verzocht, de vergadering tot later bericht uit te stellen.

Bolland en Petrus.

Nadat de eerste druk van dr. Schaepman's geschrift binnen drie dagen was uitverkocht, heeft ook reeds de tweede de pers verlaten. Maar onmiddellijk bleek alweer een derde oplaag noodig, die reeds na een week verscheen.

— Te Rijnsburg is het "Spinoza huis", de woning, die de befaamde 17de euwsche Joodsche pantheïst een tijdlang betrokken heeft, als herinneringshuis ingehuldigd. Feestredenaar was..prof. Bolland.

"Nu, ga!"

Atjeh.

Over het gevecht in den nacht van 10 op 11 Februari, waarbij Toekoe Oemar gesneuveld of zwaar gewond zou zijn, wordt gemeld, dat eene hinderlaag was gelegd onder den 1en luitenant Verbrugh, met 25 fuseliers.

Negen dooden liet de vijand op de plaats liggen. Het lijk van Oemar namen zij mede. In een oude Atjehsche benting waren de lijken neergelegd, om van daar uit te worden begraven.

Wel wetende, dat deze lijken zouden worden afgehaald, besloot luitenant Verbrugh in deze benting den nacht door te brengen en de lijkbezorgers af te wachten. De nacht ging rustig voorbij. Ongeveer tegen 5½ uur 's morgens stond Verbrugh midden in de benting en de manschappen op den uitkijk over de wallen verspreid. Plotseling springen zes Atjehers op den luitenant toe. 't Was alsof zij uit de lucht kwamen vallen. Vermoedelijk hebben zij zich schuilgehouden in de boomen en begrepen, dat zij zouden worden ontdekt zoodra 't licht werd en dat dan ook hun laatste ure was aangebroken. Alvorens evenwel van dit leven te scheiden wilden zij den commandant, die 't hun gisteren zoo warm maakte, even een kool stoven. Ongeveer met zijn zessen te gelijk vielen zij aan.

Luitenant Verbrugh trok zijn revolver en schoot er twee neer, een derde verwondde hij met zijn sabel, doch deze had gelegenheid hem een klewanghouw toe te brengen over den linkeronderarm, waardoor een zevental pezen werden doorgekapt.

De vierde en vijfde aanrander werden door een sergeant en een fuselier afgemaakt, de zesde, hoewel gewond, kon ontkomen. Behalve luitenant Verbrugh hadden wij nog een licht gewonde.

De doorgeslagen pezen werden te Kota Radja allen gehecht en er bestaat zeer veel kans dat de arm geheel terecht komt.

BUITENLAND.

Rome.—De *Kölnische Zeitung, Germania, Corriere di Napoli* en meer andere buitenlandsche bladen bevatten het bericht, dat de quaestie ter uitnoodiging van den H. Stoel tot deelneming aan de ontwapeningsconferentie in dier voege zal worden geregeld, dat de pauselijke vertegenwoordiger, die vooral op aandringen van Oostenrijk en Frankrijk aan het congres zal deelnemen, zitting heeft in de sectie, welke zich bezighoudt met het bespreken van het denkbeeld der arbitrage.

— De *Osservatore Romano* bevat een schrijven van kardinaal Gibbons, waarin deze den H. Vader, namens de bisschoppen der kerkprovincie New-York, dank betuigt voor de aanduiding der dwalingen, welke onder den naam "Americanisme" voor goede, katholieke stellingen wilden doorgaan.

De kardinaal verklaart ten slotte trotsch te zijn op wat er grootsch is in zijn land; maar wat de christelijke leer, discipline en moraal betreft, maken de bisschoppen er zich een eer van geheel en al den H. Stoel te volgen.

—De Paus heeft aan kardinaal Vaughan een rapport gevraagd over de ritualistische beweging in Engeland en den vooruitgang van het katholicisme in genoemd land.

—*Havas'* agentschap deelt aan de bladen het volgende telegram mee : De Paus is in goede, opgewekte stemming. Hij mag zich nog over het gebruik van al zijn geestvermogens verheugen. Hij werkt met denzelfden ijver als vóór de operatie. Doch als altijd beklaagt hij zich over de strenge voorschriften der geneesheeren.

Z. H. maakt met wonderbaar gemak van al zijn krachten gebruik. Het eenige wat te wenschen overlaat is, dat op zijn hoogen leeftijd de wonde niet spoedig wil dichtgroeien. Vandaar telkens nieuwe verbanden, vandaar ook zijn zwakheid en de noodzakelijkheid van een geregelde medische behandeling.

De H. Vader werkt op het oogenblik aan een stuk over den godsdienstigen toestand in Frankrijk.

— De Paus heeft besloten de restauratie der St. Jan van Lateranen uit te breiden, door ook de sacristie, bekend om hare reliekschrijnen en andere schatten van kerkelijke kunst, te doen herstellen. Z. H. heeft daartoe een som van 80.000 lire beschikbaar gesteld.

Italie.—De Italiaansche regeering heeft besloten geen nieuwe onderhandelingen meer te openen over de zaak Cerruti en ten gevolge van dat besluit is aan het Atlantische eskader bevel gegeven onmiddellijk naar Cartagena te vertrekken.

— Voor Italië schijnen de kansen in China — dank natuurlijk de hulp van anderen — weer wat gunstiger. Op de nieuwe interpellatie antwoordde Canevaro, dat hij de verantwoordelijkheid voor zijn daden ten volle aanvaardde, en de Kamer kon verzekeren, dat de quaestie van de Sanmoen-baai een punt bereikt had, waarop ze zonder eenig gevaar ten gunste van Italië opgelost zou worden. Deze verklaring werd met luide toejuichingen begroet.

—Uit Rome wordt aan de *Univers* geschreven, dat het internationaal congres van journalisten, dat in het begin der volgende maand te Rome zal bijeenkomen, geen al te beste vooruitzichten oplevert.

Heette het eerst, dat de regeering hare medewerking verleende en dat koning Humbert de openingsvergadering zou bijwonen, later werd door de organen van het Quirinaal bericht dat Z. M. niet zal verschijnen, daar hij tegen den tijd der opening naar Sardinië vertrekt.

En men heeft hier niet te doen met een toevallige omstandigheid. Naar het schijnt, is men in hofkringen ontstemd door het feit, dat in het comité eenige (Italiaansche) journalisten zijn opgenomen, die bij de jongste ongeregeldheden door de militaire rechtbanken werden veroordeeld en zich zelfs nog in hechtenis bevinden, o. a. don Albertario.

Om deze reden is ook de amnestie, welke voor deze veroordeelden ter gelegenheid van 's konings verjaardag (14 Maart) werd verwacht, niet afgekondigd.

Natuurlijk is de regeering even ontstemd als het hof en schijnt deze niet meer genegen aan het congres de beloofde faciliteiten te verleenen.

Uit een en ander kan men de conclusie trekken, dat men bij de keuze van Rome als plaats van bijeenkomst voor het Congres niet bijzonder gelukkig is geweest.

De "hoofdstad van het vereenigd Italië" schijnt ook voor vergaderingen van deze soort minder geschikt, vooral in een tijd als deze, nu de draconische verordeningen tegen de Pers nog nawerken en nieuwe maatregelen tot onderdrukking van het vrije woord in voorbereiding zijn.

Voor de zooveelste maal blijkt alweer, dat Rome er door de bres van *Porta Pia* waarlijk niet grooter op geworden is.

— In een Romeinsche correspondentie van de *N. Rott. Ct.* lezen wij het volgende :

De verjaardag van den Koning is in Rome met weinig animo gevierd. Weinig vlaggen uit huizen van particulieren, 's avonds geen illuminatie (van het geven van vuurwerken heeft Italië den ouden roem reeds lang moeten afleggen). Van overheidswege op eenige pleinen in den middag muziekuitvoeringen; ambtenaren en provincialen in Rome gaven met een banket van hun koningsgezindheid blijk; een bal in de officierensocieteit, de onthulling van een gedenksteen in de bibliotheek, tot dezen dag uitgesteld, een wapenschouwing, ziedaar wat men met eenigen goeden wil als een programma van feestelijkheden kan voorstellen.

En verder over de wapenschouwing :

De houding van het publiek tegenover den Koning was eerbiedig, maar nog al koel. Alleen toen hij met zijn militair huis en de attaché's terugreed, werd hij hier en daar even toegejuicht. De koningin werd voor en na de revue met "eviva's" begroet.

Zou deze koele houding van de Romeinsche burgerij tegenover den zoon van Victor Emmanuel slechts aan toevallige omstandigheden zijn toe te schrijven? Of heeft men hier te denken aan een dieperen beweeggrond?

Zeker is het, dat de bevolking weinig reden heeft zich te verheugen over het tegenwoordig regime, dat in de eerste hoogste plaats wordt vertegenwoordigd door den souverein van het Quirinaal.

Frankrijk.— De Fransche Kamer heeft een beraadslaging gehouden over een voorstel van Gras en enkele gematigde republikeinen om de bezoldiging der parlementsleden van frs. 9000 tot frs. 15,000 te verhoogen. Dit zou een verhooging van het budget met frs. 1,800,000 per jaar vereischen. Er waren tegenvoorstellen ingediend, door den abbé Lemire om het aantal députés tegelijkertijd te verminderen en van Caillaux, om de verhooging slechts dan in te voeren, indien zij kon geschieden zonder nieuwe lasten aan het land op te leggen.

Het voorstel werd na breedvoerige discussie met 345 tegen 105 stemmen verworpen. Evenzoo het amendement van Breton om de bezoldiging tot 12,000 frs. te verhoogen ; dat van Lasies om haar geheel af te schaffen en de Kamer aldus te laten beslissen „dat er hier slechts plaats is voor rijken" en de tegenvoorstellen van Lemire en Caillaux.

—Zola is geschrapt van de ledenlijst der Fransche Touring Club. Het bestuur heeft dien maatregel moeten nemen met het oog op de gemotiveerde berichten van ontslag die elken dag ontvangen werden. Verscheiden bestuursleden zelfs hadden reeds voorwaardelijk hun ontslag genomen, maar het record is ongetwijfeld behaald door generaal Rebillot, die met 1600 berichten van ontslag bij het bestuur aanklopte.

Duitschland. — De crisis in Duitschland is, dank het wijs beleid van het Centrum en de regeering beide, bezworen. Na het voorstel der commissie — om 7000 man minder dan de regeering vroeg toe te staan — nader verdedigd te hebben, deed de heer Lieber, de leider van het Centrum, een beroep op de regeering om dit voorstel niet af te wijzen. Hij wees daarbij op de bezwaren, die aan een ontbinding van den Rijksdag verbonden waren, en verklaarde als laatste concessie, dat — zoo men werkelijk met 7000 man minder niet kan volstaan — het Centrum bereid is vóór 1903 een nieuw voorstel der regeering te overwegen. De vrede, op dien grondslag zou — het was reeds van te voren uitgelekt — door de regeering worden aangenomen.

De Rijkskanselier verklaarde, dat de verbonden regeeringen toestemmen in het voorstel-Lieber, en in de besluiten der commissie betreffende de legersterkte in vredestijd zullen berusten, onder voorbehoud dat de regeeringen, in overeenstemming met de in het voorstel-Lieber uitgesproken bereidwilligheid van den Rijksdag, vóór het einde van het vastgestelde tijdperk nieuwe voorstellen mogen inbrengen.

De rechterzijde die n. b. eerst voor het voorstel der regeering en tegen dat van het Centrum had gestemd— juichte deze woorden luide toe en von Kordorff, Bassermann, en Reckert verklaarden, dat ook de conservatieven, de vrij-conservatieven, de nationaal-liberalen en de vrijzinnige vereeniging voor het voorstel-Lieber zouden stemmen.

Het belang van de zitting was hiermede geëindigd. Het verzet van Richter namens de volkspartij en Bebel, als woordvoerder der socialisten, kon niet meer baten. Het pleit was beslist. Eerst werd artikel 1 ongewijzigd aangenomen ; daarna artikel 2 met de door de regeering aannemelijk verklaarde wijziging van Lieber. Tegen stemden de vrijzinnige en de Duitsche volkspartij, de sociaal-democraten, de Elzassers en de hervormingspartij.

Een voorstel-Richter om den tweejarigen diensttijd, die in practijk bestaat, ook in de toekomst bij de wet vast te stellen, werd nog verworpen en daarna het geheele gewijzigde regeeringsontwerp met 222 tegen 132 stemmen definitief aangenomen.

—Op een vraag van Richter deelde de Staatssecretaris von Bülow in den Rijksdag den inhoud van het telegraafverdrag met Rhodes mede. Krachtens dat verdrag moet de Trans-Afrikaansche maatschappij binnen de vijf jaar twee draden door Duitsch Oost-Afrika leggen waarvan er een, voor haar eigen doorloopenden dienst, haar eigendom blijft, en de tweede als eigendom van de Duitsche regeering alleen voor het verkeer in de Duitsche kolonie bestemd is. De Duitsche regeering onderhoudt de telegraaflijnen op kosten der maatschappij en beheert alle posten in Duitsch Zuid-Afrika zelf. Na veertig jaar gaat de lijn der maatschappij kosteloos aan de Duitsche regeering over.

Over de uitvoering van het plan van een Trans-Afrikaanschen spoorweg van Noord naar Zuid zijn tot dusver alleen zeer vertrouwelijke voorloopige samensprekingen gehouden, die nog niet tot een beslissing hebben geleid. Overigens zal Duitschland slechts zijn goedkeuring verleenen aan voorstellen, waarbij zijn rechten en belangen gewaarborgd werden.

Engeland.—Omtrent een vreeselijke zeeramp vinden wij de volgende bijzonderheden meegedeeld :

Dondermiddag 30 Maart vertrok uit Southampton het nieuwe dubbelschroef-stoomschip *Stella,* aan de Zuidwestelijke Spoorweg-maatschappij toebehoorende, en in 1890 aan de Clyde gebouwd. De *Stella* had een nog onbekend, maar wegens de Paaschvacantie zeer groot aantal passagiers aan boord voor een pelgrimstocht naar Guernsey, vermoedelijk ruim tweehonderd menschen met inbegrip van de 40 man der equipage. 's Middags om 3 uur, toen de *Stella* de Kanaal-eilanden naderde, ontstond er plotseling een dikke mist. Kapitein Reeks meende ten onrechte dat hij slechts met dunne nevelstrooken te doen had, en liet met volle kracht, achttien mijl in het uur, doorstoomen, maar de mist werd slechts dikker, en de kapitein en de eerste-officier raakten blijkbaar aanzienlijk buiten den koers. Het schip verdwaalde naar de gevaarlijke rot-

sen der Casquets, bij Alderney; men kon op de *Stella* den misthoorn hooren, maar den hoogen vuurtoren met het electrisch licht niet zien. Eensklaps liep de *Stella* op een blinde klip. De gezagvoerder liet met volle kracht achteruitstoomen, maar het was te laat; de puntige bazaltriffen hadden de kiel van het vaartuig opengereten.

Binnen weinige minuten liep de *Stella* vol water, daarop kantelde zij in diep water, waarbij de ketels sprongen, het vernielingswerk voltooiend; de achtergebleven passagiers en leden der bemanning, ook de kapitein, kwamen om het leven. Er ontstond geen paniek, ondanks den omvang van de ramp; daaraan is het toe te schrijven, dat het aantal slachtoffers niet nog grooter is. Binnen tien minuten werden zes booten uitgezet, waarin allereerst vrouwen en kinderen plaats namen behalve enkele vrouwen, die verbijsterd en biddend als vastgenageld op het dek van de *Stella* bleven. De mannelijke passagiers bleven doodkalm, en hielpen moedig de bevelen van den kapitein uitvoeren.

Van de andere draagbare, bij het verlaten van het schip uitgezette booten sloeg er een spoedig om, zoodat bijna alle opvarenden verdronken, behalve enkelen die opgevischt werden door de overige booten. De geredden brachten een bangen nacht door op zee; twee booten zijn met zeven en dertig opvarenden gered door een mailboot van de Great Western, de *Lynx*, van Weymouth naar Guernsey onderweg, terwijl veertig andere geredden opgevischt werden door een nachtboot van Zuidwester Spoorweg, de *Vera*, en een Fransche logger nog acht anderen opvischte en te Cherbourg aan wal zette. Laatstgenoemden dankten hun redding aan een verhuiswagen, die op het dek van de *Stella* stond en waaraan zij zich vastklampten. Het is niet onwaarschijnlijk, dat meer menschen gered zijn. De *Honfleur* van den Zuidwester Spoorweg is den volgenden dag gaan zoeken en heeft de Casquets omgevaren, waarbij een paar booten opgevischt werden; het is mogelijk dat nog menschen daarin gered zijn, ofschoon dat strijdt met het feit, dat beide gevuld waren met geld en juweelen en gemakkelijk mee te nemen artikelen. Bij benadering wordt het getal der slachtoffers op honderd geraamd, ongeveer overeenkomend met het aantal vermisten. De ramp had plaats omstreeks vier uur in den middag.

ADVERTENTIEN.